

Megjelenik a lap **Temesvá-**
rótt minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozordásáért rendelést tehetnek
a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros,
bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizetheti helyben a szer-
kesztőségénél, vagy a helyb. könyv-
kereskedésekben; vidéken min-
den cs. kir. postahivatalnál a szer-
kesztőséghez utasítandó bérmentes
levelekben.

Hirdetések mindenközhasználat-
ban lévő nyelven fölvetetnek. A
beiktatásért minden három hasábos
egyes sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi díjszámítottatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca Uhrmann Márton
műkereskedésében.

Kedd, augustus 28. 1860.

35. szám.

Harmadik évi folyam.

A földművelés és műipar a nemzetek háztartásában.

(Vége.)

VIII.

Nem akarjuk vagy akarhatjuk az eddigiekkel azt állítani, hogy a műipar fontossága és az összes nemzetéltre gyakorolt jótékony befolyása, annyira túlbecsültessék, hogy a mezőipar jelentőségét, s a népek műveltsége s háztartása rendszerében viselt szerepét félreismerjük, és elhanyagoljuk. Bármennyire legyünk ugyanis meggyőződve azon éltető és termékenyítő behatás felől, melyet a műszorgalom és a vele karöltve járó ipari és társadalmi intézmények az állam minden körei és elemeire gyakorolnak, azt mégsem vonhatjuk vagy szabad vonnunk kétségbe, hogy a mezőgazdaság minden valóban egészséges, biztos és tartós alapokon nyugvó ipar- és forgalomrendnek főfeltétele és támasza; minden jólszervezett társadalomban a többi anyagi foglalkozásnak gyökere és forrása, szóval azon alap-
tényező, a mely nélkül sem állami, sem közigazgatási haladás és virágzás sem gondolható! E mellett azt is szem előtt kell tartanunk, hogy a földművelési termékek és jószágok nagyban és egészben tekintve, mégis kevesebbé nélkülözhetők mint a műiparéi, a melyeknek egyszersmind szükséges alapanyagait is képezik, s pedig olyképp, hogy ez utóbbiak amazok nélkül elő sem állíthatók! — A történelem bizonyossága szerint oly álladalmak, a melyeknek gazdasága és nemzeti háztartása nem az őstermelés és mezei iparon nyugodott, rendszeren csak rövid életnek és virágzásnak örvendettek; a minek okát nem igen nehéz belátni, ha meggondoljuk, hogy a földbirtok és földipar a nemzeti vagyoni- és foglalkozásnem, a mely az összes társadalmi és közigazgatási művezetnek bizonyos maradandóbb tartósb alapot és jellemet kölcsönöz; a honfui érzületet, a hazai földhöz ragaszkodást ébreszti és szilárdítja; a szorgalom és munkásság eredményeit és gyümölcseit a nemzeti földdel szoros kapcsolatba hozza; szóval (mint már az első cikkben is kifejteték) számos oly tulajdonokkal bír, a melyek az elevenebb, világpolgáriabb, nyereszke-
dőbb irányu, és változékonyabb műiparban vagy egészen vagy legalább részleg hiányzanak!

De még egy más felette nagy nyomatóku érv is szól az itt említett állitmányok mellett, t. i. a fensőbb politikai és állami érdek, a mely a földművelést, valamely nemzeti iparnemek közül a legnagyobb figyelemre és állami gondoskodásra méltónak mutatja, t. i. annyiban, a mennyiben egy a népszükségletekkel arányban álló gabonatermelés, mint forrása a legnélkülözhetlenebb táp- és létszereknek, a státuszbiztonság és függetlenség fő feltételét és kellékét képezi! — Egy oly fontos abszolutsükségességü élelemközeg tekintetében mint a gabona, ugyanis nagyon félszeg állampolitika volna, ha egy nép munkaereit és tőkéit a műiparba helyezné, a földműveléstől pedig, a hol az egyelőre sokkal szükségesebb volna, elvonná. Tagadhatatlan ugyanis, hogy egy oly álladalomnak a melynek polgárai túlnyomólag a külföldre vannak üzletükkel és termelésükkel utalva, vagyonossága és anyagi jólléte, mindig sokkal nagyobb bizantalanság, ingadozás és véletlennek van kitéve, mint azé, mely legfőbb szükségleteit hazai termékeivel fedezi, s a világpiacon hullámzatai és eshetőségeinek nem áll annyira befolyása alatt. Kitéve innen természetesen az is, hogy egy műiparos és egy (túlnyomólag) mezőgazdasági álladalom egymásközti forgalmában az előbbi sok tekintetben mindig bizonyos függőségben van az utóbbi-
tól, oly esetben pedig, a midőn forgalmuk és kereskedésük egyszerre p. o. háboru kitörése, forradalom sat. által végkép megakadna, és lehetlenné válnék, az agriculturállam legfelebb annyiban érezné a csapást, a mennyiben eddigi jövedelem megosztási módja megváltoznék, s némely műipari cikkeket odabenn az országban rosszabb minőségben és nagyobb áron kényserülne vásárolni; a műipari álladalom pedig annyiban érezné a csapást sokkal sujtóbban, a mennyiben létele is foroghatna kérdésben, s az éhhalál rémje által fenyegettetetnék!

Kiviláglik az eddig mondottakból, hogy azok is nagyon tévednek, a kik a műipart minden áron és minden tekintet nélkül a fenforgó körülményekre, a nemzeti feladatok és szükségletekre, s a megkivántató előfeltételekre, — meghonosítani, munka és tőkeerőkkel helytelen módon és időben ellátni törekednek; a kiknek véleménye szerint, a műszorgalom amugy könyvéden, kényünk kedvünk szerint, mesterséges eszközök és természetellenes intézkedések által, előmozdított; s

kik szem elől tévesztik azon megdönthetlen axiómá-ként álló tudományi elvet, hogy valamint van a népek életében korszak, a melyben az aránytalanul túlnyomó mezőiparból tanácsos sőt szükséges erőket, nedveket és tőkét a műiparba átültetni, úgy van oly körülmény és oly korszak is, a hol a netán aránytalanul túlnyomóvá váló műipart, fejlődésében, a nemzet fensőbb érdekéből, némileg feltartóztatni, belőle észszerű módon az erőket és tőkét elvonni, mul-hatatlanul szükséges; — s hogy az egész nehézség de egyszersmind a valódi államférfiúi genialitás és tapintat csak abban áll, e szóbanforgó körülményeket és időszakokat, helyes politikai és közgazdasági diagnos- sis alapján, felismerni, s a foganatba veendő intézkedéseket olyképp megvalósítani, hogy azok a nemzet valódi jólléte és anyagi boldogságára, mezőgazdasági és műi- pari érdekeinek és tevékenységének helyes összhan- goztatása és egyensúlyozására szolgáljanak!

IX.

Menjünk át a következtetésekre és eredményekre. — Bármily röviden és futólagosan fejtettük is ki a szóban forgó kérdés eldöntésére vonatkozó általános el- vekeket, azt tán mégis kétségen felül helyezők, hogy a népek háztartásában a műipar és a mezőgazdaság elő- nyösségére nézve abszolút érvényű állítmány nem lehetséges; továbbá azt, hogy a hazánkban egymással küzdött pártok (t. i. a szabadkereskedési és védvami párt) mindegyike tévedett, s hogy mindkettőnek hibája ép abban rejlett, hogy nézetét és rendszerét igen is föltétlenül helyesnek és célszerűnek tartotta, s így azon elemek és elvek irányában is igaztalan volt, a me- lyek az egyik rendszerben és a másikban is megvoltak. — A kérdés e helyütt tehát kiválólag csak az: vajjon melyik fél tévedése volt nagyobb, melyiknek nézete, Magyarország akkori viszonyait és ipari állapotjait tekintve, a hibásabb és helytelenebb. És ez utóbbi te- kintetben határozottan azt mondhatjuk a védvami párté. — Nem akarunk e helyütt semmiképp félreér- tetni. Egyfelől ugyanis nem vonjuk vitatás alá a szó- ban forgó ügy azon korbéli politikai irányzatát és célzatait, másfelől korántsem akarjuk állításunk- kal a védvami párt eljárását föltétlenül kárhooztatás, a másikat pedig minden vád alól fölmenteni. Mi legke- vesbbé sem vonjuk ugyanis kétségbe, hogy a szabadke- reskedelmi párt némely tekintetben igenis kosmopoliti- kai szempontból fogá fel az ügyet, hogy ellenfelének közgazdasági programját nagyon is föltétlenül kárhooz- tatá, s hogy jelesül nem méltányolá eléggé azon két- ségbe alig vonható tény, hogy léteztek mégis egyes ágai az ipari foglalkozásnak, a melyek a védelmet s a nemzet közös ereivel támogatását igenis meg- érdemelték, s ép ezért tüzetesb méltányoltatást igé- nyelhettek. — De még sokkal nagyobb mérvben érde- mesíték magukat az élet és tudomány ítélőszéke előtt megrovásra a védvamiak a mennyiben a nemzet ipari életét mesterséges módon és eszközökkel kényük kedvük szerint igazgathatónak nyilváníták, a szükséges előzmé-

nyeket és föltételeket azon célhoz, a melynek elérését maguknak kitűzték, eléggé tekintetbe nem vevék, s erőszakos uton hitték elérhetni és megvalósíthatni azt, a mi csak az idők lassu folyásának, a nemzeti ipar és gazdaszat benső megszilárdulásának, a társadalmi mű- veltség természetes, külközögek által nem kényszeríthető fejlemmenetének lehet folyománya. A védegylet és véd- vámi fél legnagyobb része azon balhiedelemnek hódolt, hogy a műipart csak amugy, mintegy varázsütéssel lehet a földből előidézni; — hogy csak a külföldi cikkröli hazafias lemondás kell, hogy nemzeti műipar előterem- tethessék; — s hogy a műipar lételére nézve mind- egy, akár természetes és helyes, akár mesterkelt és helytelen módon honosítatott meg és hozatott létre. Félreismerte e fél azon ezer meg ezer sociális politikai és erkölcsi előföltételeket, melyek valamely álladalom- ban a műipar megalapításához okvetlenül megkivántat- nak; félreismerte hazai közgazdaszatunk égetőbb szük- ségeit; és nagyon is szem elől téveszté azt, hogy egy oly absolut értelemben alkalmazandó közgazdaszati program, a milyen az övé volt, szükségképp mindenütt, az élet és gyakorlat követelményeivel összeütöközésbe jó. Bármennyire dicséretes és nemes volt is a törek- vés, az kétségbevonhatatlan, hogy egyfelől tartós ered- ményekre egyáltalában nem vezethetett, másfelől az, hogy ily uton csak egy oly mesterséges melegházi nö- vény tenyésztetik, a melynek valódi gyökere és életre- valósága nincsen, mely nem a mindentermékenyítő nap sugarai alatt fejlődött, s melyet ép azért minden legki- sebb zivatar vagy szél elsodor és megsemmisít. Figye- lembe nem vette e nemzetgazdasági párt azt, hogy ha- zánk mezőgazdaságának az átalakulások és politikai változato k még egész során kellett keresztül men- nie, ha a kitűzött cél csak némileg is meglett volna kö- zelíthető, hogy mozgatlan nehézkes naturalgazdaságunk- nak, birtokrendszerünknek, forgalmi és szállítási közege- inknek tökéletesen megkellett változnia, ipari és gazdá- szati életünknek, elevenebbnek, mozgékonyabbnak lennie, ha sükerrel akartunk volna a rögs pályán előrehaladni. Nem vétetett eléggé számba az, hogy nemzeti vagyonos- ságunk egyéb forrásai még korántsem voltak oly kar- ban, hogy onnan munkaerőt, tőkét sat. haszonnal elle- hetett volna vonni, s más az egészre nézve jövedel- mezőbb vállalatokba fektetni. Hogy minden állításaink nem egészen alaptalanok, kitetszik onnan is, hogy ép azon világhírű férfiu, a kinek elvei és iratai a magyar védvami iskola valódi evangeliumát képezék, a német nemzetgazdász List Frigyes, maga sem helyeslé az ügy körüli eljárást, s alkalmilag határozottan ki is fe- jezé ebbeli véleményét azon nagybefolyásu egyéniség irányában, a ki a mélyenható mozgalom legfőbb rugója és emeltyüje, tényezője és lelke volt.

Ha egy hasonlattal szabad élnünk, azt lehetne mondani, hogy a nagyon is eleven és mozgékony jel- lemü védvami párt, telve vérmes reményekkel és ter- veikkel, türelmetlenül a jelen lassu haladása és fejlő- dése tekintetében, a históriát anticipálni, a jö- vőt siettetni akarta, s hogy ép oly módon tévedett,

mint a politikai államalkotmány terén azok, a kik a monarchiát és az aristokratikus társadalmemeket korlátolni, vagy ép köztársaságot behozni akarnak, magáról e korlátolás és e köztársaság fő- és alapföltételéről: egy erős, művelt, gazdag, közérzelemteljes, éberszemű, és eleven tevékenységű polgári rend, és demokratikus elemről pedig egészen megfelelkeznek.

Ennyit e fontos, s ha nem csalódunk, még egyszer bizonyosan ujonnan szőnyegre kerülendő nemzetgazdasági ügyről. — Óhajtottuk volna az itt alkalmazott láttávóli szemlélet mellett, még a jelent is tüzetesebben figyelembe venni, s azon közgazdasági programm némely főpontjait megérinteni, melyek hitünk szerint hazánk jelen viszonyaiban és körülményeiben volnának kiválólag szem előtt tartandók. Az amugyis nagyon terjedelmessé vált értekezés azonban, ezt némileg lehetlenné teszi, s egy más alkalmas időre halasztást szükségesít. Azért záradékol csak annyit jegyezzünk meg. Azóta, hogy e most említett nemzetgazdasági pártok tusája folyt korunkban, — sok, igen sok lényegesen megváltozott. Magyarország egy óriási ipari forradalmon is ment keresztül. E forradalom számos oly magvait hinté el az ujonnan figyelembe veendő közgazdasági elveknek, a melyekben bizonyos kapcsolati pontok a védvámi párttal okvetlenül találhatók. Egyedüli óhajunk csak az, vajha nemzetgazdasági honügyeink körében is azon egyértelműség és jó összetartás jellemezné mindenkor jövőnket, melyet nemzetiségi és állami közügyeink körében tapasztalunk, s mely nélkül valódi anyagi felvirágzás és ipari előrehaladás nem is gondolható.

Kervei.

Észrevételek

„Az arany-kor“ című mythologiai levél körül.

(Vége.)

Ilyen elmefuttatási uton nagyon sokat lehetne megmutatni; így például: Moyses másképp Mozes = birsz, tehetsz (a mint tudjuk is, hogy Moyses sokat birt tenni); vagy — mint a szlávok nevezik — Mojszilo = mojszilo = az én erőm vagy erőszakom vagy hatalmam. Továbbá: Jákob egyik fia Gad (szintén szláv szó = utálat); ugy Juda unokája — Sóbal fia — Rája, kinek unokája Lád = hideg; tehát a szlávok Jákobtól származnak. Hasonlóképp az Astaroth elrontott sztaroszt = gond (hiszen az arany és szeretet is gondal jár). Szintén Moyses Kron. I. K. V. R. szerint: Ruben egyik utódja Gog; krétai Szt. András szerint pedig, Gog és Mágog népek a hunnok (Lásd: Molnár Ján. Régi jeles épületek 1760). Ugyan Moy. Kron. V. R. szerint: Ruben negyedik ági unokája: Báal; Báal pedig = Nimród; de Báal még a hunnok vezére is, a Bál-ember (Balamber, Balamir, Bal-ember); tehát a magyarok Ruben unokái. (Hiszen B. M. akadémiai beszédje

szerint is: a magyar nyelv legnagyobb rokonságban van a zsidó nyelvvel. — 1841-ikben a syrjással hasonlítá össze. — Lásd: Literaturai lapok 22—25. sz.) Ugyanazon Kron. idézett rész szerint: „Galaád-földében nagyszámu barmokkal birnak vala“ t. i. Ruben unokái. De Galád volt az egykori bántási szláv kormányzó is, kinek nevét föntartá a nagy kikindai kerületben — beodrai és karlovai határban — fekvő „Galádszka—bara“ (Galád-tava) nevű lapály, mely mellett volt a hajdani Galád-vár is; tehát, mivel jelenleg is itt szerbek laknak, az említett bibliai Galád-földe egy az idézett bántási Galád-tavával? De menjünk tovább.

Nemde az 5. alatt „az arany = szép és szeretet; holott tovább a 6. alatt ez áll: A tolvajok és haramiák istene Hermes is ide tartozhatik, mennyiben nevét legkönnyebben összeköthetni aram-mal s az ebből származott aramaeos-szal, s mennyiben aranyvesszősnek ságoltatik a költőknél.“ — Ehez mondhatnánk még: a mennyiben a tolvajok szeretik az aranyat. — Ezután az idézett 6. pont az Aramot meny-nek is nevezi, mondván: „Syriát vagy inkább Aramot különben Sam-nak nevezik, a mely szó mennyet jelent.“

Mielőtt a többi nevezetes állításokra átmennénk, érintetlenül nem hagyhatjuk itt az előfordult „ságot“ szót, mely — mint látjuk — itt ige gyanánt szolgál, holott a múlt évi Tan. lapok 32. sz. 367. lapján szóképzőnek lenni mondatik e szavakkal: „a ság képzővel összemérhetnők a saka népvét, mely sága nevet öltöget.“ Azért, minthogy nem csupán magunknak irunk, jó lett volna a ságot értelmességét is kitenni, valamint az adam-, edom-, adamah-ét is; mert ugy tudom miszerint a Tan. lapok olvasói közül nem mindenik tudja, hogy a rubere = vörölni, ruber = vörös, piros; adamah = humus, föld, korhany. A mi továbbá az 1834-iki Tud. Gyűjt. V. 107. szavaival erősítettik, hogy t. i. a palóc nemzetnek igazi magyar neve har, hor, haram, horom, vagy harami, aramie az az haramia volna, ez csak annyiban lehet igaz, a mennyiben tudjuk, miszerint ily kegyeletes címmel csak ellenfelét szokta megtisztelni az emberiség. Így támadhattott a bessenyő, (mi aligha nem származott a bessenyák szótól ugy, mint a szkita-tól a szittyák név?) szamojed = számo jéd = csak méreg, szkita = tekergő sat. elnevezés. Mert azt, hogy valamely nemzet magát rabló-, bátor-, tolvaj- vagy haramiának nevezze, el nem fogja hinni senki sem. De alább az idézett 6. pont is azt mondja, hogy „az en areas-ban valami aranyos-féle kórra gondolhatnánk, mely amarablókat (a Syriába rontott szittyákat) gúnynévül is igen megilleté.“ Azonban a betegséget illetőleg azt is gyaníthatjuk, hogy arra e gúnynevet maguk a szittyák is adhatták, miután tudjuk, miszerint a magyar ma is szokott a betegségekre ily neveket adni; mint például az említett bajt is aranyér-nek nevezi, a köhögést: halál kutyája ugatásának sat.

A 8 alatt is hasonlókat találunk; a többi közt nevezetesen e szavakban: „Egyébiránt az Adam név pi-

ros és föld meg ember fogalmakkal van viszonyban, miután veres agyagból alkottaték; mert szorosan véve, adam = rubere, roth, sein; adom = ruber, roth; adamah = humus, Erde“, sat. Ambár Adam = piros, vörös, azért még nem mondhatjuk, hogy Adam vörös agyagból alkottaték, miután erről még amaz ezer százhetvenhat lapra terjedt könyvecske se szól semmit; ennél tovább pedig Sepp, Eckermann, Knobel, Halling uraimék sem mehetnek. — A földet másként ereszvagy erec-nek nevezik, chaldul ara, s e szók az adam olvasást közelebb viszik az aram országnévhez;“ így szól azután a 8. p. alább pedig így: „a szanszkrit nara = ember, visszaolvasva látod milyen hangokat ad.“ — Tehát német közmondásként: hátrafelé is lehet előre menni? Ha igen; akkor Aram = Adam = Edom; de Edom egyszersmind = Ezsau; sőt, miután Adam = Adamah, Adama pedig azon városok egyike, mely Abraham korában elsülyedt Sodomával együtt; tehát Adám ott van eltemetve, hol a mai Holttenger fekszik; holott — mint a 7. alatt áll — Mutzl Sebestyén Östörtén. 62. szerint: „Adám és Éva tetemei a Kalvária hegy sziklája alatt, mely azokra a vizözön alkalmával hengerítettett, fekszenek.“ De ezek mind csak mysticus adatok, melyeket történelmi szempontból tekintve talán legjobban nevezhetnénk csínyeknek.

K. F.

A kalocsai Miasszonyunkról nevezett iskolánék nőneveldéjének alapszabályai és a növendékek fölvételének föltételei.

Az intézet célja és minősége.

Folyó évi october 1-jén fog megnyitani Kalocsán a Miasszonyunkról (de Nôtre-Dame) nevezett iskolánék társulata által istenben helyezett bizalommal egy leánynövelde és tanintézet a főtisztelendő kalocsai érsek ur ó nagyméltóságától e célra állított épületben, melynek emelete az intézeti növendékek nevelése-, tanítása- s táplálására, földszinti része pedig a külső (városi) leánykákknak négy osztályban adandó tanítására van fölszerelve; kiknek számára az isteni tisztelet az épülethez mellékelt templomban fog tartatni.

A nevelő-intézet feladata leend a növendék-leánykákat azon házi s családi erényekre képezni, melyek által isten előtt kedvesek-, családjaiknak hasznosak- és hasonlóik előtt követésreméltókká legyenek. Az iskolánék mindenk előtt törekedni fognak növendékeiket a szent. vallásban nem csupán oktatni, hanem őket főleg oda vezérelni, hogy a vallás alapelveitől bensőleg áthatva, azokat a gyakorlati életbe átvinni, tetteik kiindulási- és végpontjául tekinteni megtanulják. Az iskolánék iparkodandnak a növendékek elméjét és szívet egyaránt képezni, nemesíteni, s a serdülő leányokat állásuk- és hivatásuknak megfelelő ismeretekre tanítani, beléjük a munkásság, rend és józan takarékoság iránti szeretetet csepegtetni.

A növeldebe fölvételnek 6 egész 17 évkoru leányok.

Az intézet helyiségei általában világosak, kellemesek, szellősek, jól beosztva és a célnak teljesen megfelelően fölszerelvek. Maga az épület egészséges helyen fekszik, és a szülőknek egészségi tekintetben teljes biztosítékot nyújt. A ház mellett térs kert van, melyben a növendékek naponta többször megtehetik a testi kifejlődéshez annyira szükséges mozgást. Nagyobb sétákat egy iskolánék felügyelete alatt hetenkint kétszer tesznek.

A nénék szorgosan vigyáznak a rájuk bizott gyermekek egészségére s betegség esetében leggyengédebb s megosztatlan gondot fordítanak azoknak ápolására.

Tanítás.

A tanítás a növendékeknek magyarul és németül adatik elő és pedig a ház emeletében e végre berendezett tantermekben, úgy hogy azok az ugyanazon épület földszinti tantermeiben oktató leánytanoncokkal semmi érintkezésbe sem jönnek. A tanítás kiterjed minden a nyilvános és szabályszerűen szervezett nótanodákban kötelezett tárgyra, melyek: vallás, magyar és német nyelv, és ugyan: készséggel és kifejezéssel olvasás, szemléleti, gondolkodási s beszédgyakorlatok, nyelvtani alaktan és mondat, helyesírási s fogalmazási (irány-) gyakorlatok; továbbá szépírás, számolás és ennek alkalmazása a gyakorlati életben; végül a földrajz, hazai s világtörténelem, terményrajz és természettan sat. köréből is elő fog adatni annyi, mennyi a leánykákknak az ismeretek eme terén való alapos kiművelésére szükséges és elégséges. A kellem-igényelt ismeretek-és készségekre való oktatásban, melynek: a zongorázás, ének, rajzolás, francia és angol nyelv, a növendékek közül csak azok vesznek részt, kiknek szülői ezt egyenesen kívánandják.

Továbbá a leányok minden női munkákra gondosan taníttatnak és pedig különös tekintettel a hasznosakra s a nőknek elkerülhetlenül szükségesekre, melynek: kötés, fehérneműk varrása, ezek jegyzése, öltönyök kiszabása és elkészítése, kijavítása sat. és ily női munkákkal kezdetik meg az azokra való oktatás és csak ezután történik a finomabbakra az átmenet.

Végre a növendékek utmutatást kapnak még a sütés-főzésben is és általában a belső háztartás valamint külső háztartásban előforduló női foglalatosságokra is előkészítetnek s egyszersmind a növendékek dolga lesz, erejük és tehetségük szerint, önmaguknak a kisebb szolgálásokat megtenni, melynek: az ágyazás, öltözködés, levetkőzés sat.

Nyomos és mellözhetlen okoknál fogva meg nem engedhető, hogy a külső leányok a növendékek ezen külön tanításában részt vegyenek, vagy az intézetben magánoktatást nyerjenek.

Felügyelet.

A növendékekre való gondos és folytonos felügyelet az ő háló-termeikben sem hiányzik. A tanítónők a

szünórák alatt is növendékeik körében tartózkodván, minden alkalmat felhasználni iparkodnak ápoltságuk kiépítésére s növelésére, az illem- és jó erkölcsökhöz szoktatására.

Külső összeköttetések.

Mindegyik növendék minden hónapban ír haza, s minden harmadik hónapban megküldi szülőinek a számadást azon költségekről, melyeket mellékes szükségére, u. m. ruhára, könyvekre, iskola- s munkaanyagokra, sat. az intézetben tett, mely küldeményhez mellékeli az intézet főnöknéje a növendék magaviselete-, annak egészségi állapota-, szorgalma-, előmenetele- s egyéb szükségességekről tudósítását.

A tanórák alatti háborgatások elkerülése végett a növendékek látogatásokat csak vasárnap és csütörtökön, d. e. 11 egész 12 d. u. 4 $\frac{1}{2}$ egész 6 óráig fogadnak el és pedig csak szülőiktől vagy az ezek által megbízott személyektől; a leányok azonban meglátogatóiktól vendéglőbe vagy magán házakba nem vitethetnek el; — távol lakó szülők- és rokonoknak megengedtetik a látogatás egyéb napokon és órákban is; a növendékek azonban csak nyomos okok előkerültével bocsátatnak szülők vagy rokonaik látogatására.

Az intézetbe hozandó ruhaneműk és egyéb kellékek.

Minden növendék tartozik magával hozni: ágynevet és különösen: derékalt, egy vagy két vánkost, egy melegebb paplant télre, és egy könnyen vattázottat nyárra, s fehér ágyterítőt. Két teljes párnahéjt, három lepedőt, hat törülközőt, hat asztalkendőt, hat vászontörülköt az evőszerek tisztítására, két zacskót a szennyes ruha tartására s a szükséges fehérneműt nappali s éjjeli használatra. Felső öltönyt hozhat kiki tetszése szerint; mindegyiknek kell azonban egy fekete orleansöltözékének lenni. Egyéb kellékek a kiegészítendő és összehangzásba hozandó intézeti öltözékhez, melyet a növendékek midőn kimennek, vagy különös alkalmakkor otthon is viselnek, a szín, anyag és szabás egyformasága végett az intézetben kaphatók és a belépéskor felszámítás mellett megszerezhetők. A behozandó aprólékok közt megemlítendő: fésűk, kefék, író-, rajz-, kötő- s varró-eszközök, evőszerek, ivópohár, mosdóedény, kanna és üveg; ha azonban az utóbbi tárgyak áthozatala alkalmatlanságot okozna, azok helyben is megrendelhetők.

Az intézetbe csupán ima- és épületes olvasókönyvek hozhatók, továbbá: tan- és egyéb erkölcsi tekintetben hasznos könyvek, melyek a tanítónok bírálata alá rendelvek.

Élelem- és tanpénzi föltételek.

Élelmezési és tanítási pénz fejében évenként 128 forint o. é. fizetendő. A fizetések évnegyedenként előlegesen történnek; minden megkezdett évnegyedre a fizetés joggal teljes mennyiségben követeltethetik, kivéve a

megbetegülés esetében. Minden növendék az intézetbe való belépéskor a bútorok használatáért 3 ftot és a házi orvos részére 2 ftot o. é. fizetend.

A mosás- valamint a következő tárgyakbani tanításért is különösen fizetendő:

Zongora-tanításért, mely az önmagukat nem gyakorolható kezdőknek mindennap, olyaknak pedig, kik több előmenetelt tettek, hetenkint 2 vagy 3 óráig adatik, mihez ez utóbbiak számára naponta 1 vagy 2 órai szabad gyakorlat járul, évnegyedre	8 ft. o. é.
Francia nyelvért	5 " " "
Angol nyelvért	6 " " "
Rajzolásért	3 " " "
A zongora használatáért évenként	5 " " "

Minden növendék keresztelő-levelét, himlő-oltásról bizonyítványt s ruhái- és egyéb kellékeinek kettős példánybani jegyzékét magával hozni tartozik.

Az intézetbe s annak növendékeihez címzett levelek és csomagok bérmentesek legyenek.

Kelt Kalocsán, augusztus 1-én 1860.

Ezen alapszabályokat következő levél kíséretében kaptuk:

Tekintetes szerkesztő ur!

A kalocsai érsek ur ő nagyméltósága által alapított leánynövelde f. évre már működésbe lépven, annak programját a tek. szerkesztőséggel a végre van szerencsém közleni, hogy azt becses lapjában ajánlólag fölemlíteni sziveskedjék. Ezen intézetnek fölötte nagy haszna már sok helyen kimutatott és nemcsak abban rejlik, hogy egész vidékünkön hasonló nem létezik; hanem leginkább abban, hogy főt. Kunszt József érsek ur ő excltiája ez intézet számára már több év óta képeztet magyar hölgyeket, kik növendékeiket nemcsak a közönséges és legszükségesebb tárgyakban fogják oktathatni, hanem a nevelés magasb igényeinek megfelelő műveltség, tudomány, honszeretet és erkölcsben is kiképezni.

Továbbá, hogy a roppant költséges fővárosi neveltetés, mely a főnebbi kolostori nevelésnél jobbnak és célszerűbbnek semmi tekintetben sem fog neveztetetni — ezen hasonlíthatlanul olcsóbb által tökéletesen pótoltatik. A programban kijelölt föltételek a neveltetés minőségéhez képest csakugyan oly feltűnőleg mérsékeltek, hogy ennek megfajtéseül el nem mulaszthatjuk az alapító érsek ur ő excltiájának azon nagyszerű áldozatát fölemlíteni, melyet e nevelő intézetnek lételet alapítványilag mindenkorra biztosította.

Minden egyéb tudnivaló a mellékelt alapszabályokból ugysis kitűnven, még csak azt említem föl, hogy a csanádi püspöki megye ezen érseki kerülethez tartozván a program e tekintetben is számolhat a Tettes szerkesztőség becses figyelmére.

Tisztelő honfitársa

Kalocsán 1860-ki augusztus 11-én.

Abrahámffy János,
érseki ügyvéd.

TÁRCA.

Vész és nemtó.

Történelmi beszély

Ránosztai Rezsőtől.

(Folytatás.)

Meg meg állott utja közben s sohajtva, esengve nézett a távozó után . . . Ugy fájt a lelke, úgy úgy elborult, mintha reménye sem lenne többé látni. Elmerengett az ifju szavain, s ha arra gondolt mit az monda, elszlott a boru szívééről.

Tied leszek, tied örökre — susogá, ajkainak lágy sohajában. Oh kié is lehetnék én e földön, ha tied nem lehetnék . . . a siré, a siré, csak csak egyedül. Két nap mulva eljön, oh jójj. Hozzon mihamarább szerelmünk védangyala. Imádkozni fogok érted, hogy örködjön feletted az ég. A lányka parányi kezei összekulcsolva fonodtak össze s mig arcán magasztosság hajnala derengett, tuláradt érzelem hevében térdeire ereszkedik, és néhány percig tartó imában szentesülének lelkének vágyai.

A néptelen éji táj hallgatag terén, holdfénytől övezve, oly megkapó vala Ilon; s oly varázsba ömlék el imádkozó lényén, miszerint: ha valaki látja, bizonyosan szívét gyorsabban dobogni, s lelkét átvillanyozva érzendi. e megtestesült eszményképnl.

Imája után, megnyugodva közeledék a sátorhoz.

A sátorajtó lepleit felvoná s gyorsan mint gondolat lebegett befelé, azalatt ösztönszerűleg sohajtva a kis ártatlan kaland után; mint szokott az ember akkor, midön olyasmit tesz, mihez a megszokottnál több lélekerő s több bátorság kell.

A mint a leplet föllebbenté, erős férfi kar tárult föléje s karsu derekát lázas kéjjel ölelé át.

A lányka a meglepetés borzalmával tekintte fel s mintha kigyó csuszott volna keblébe rémülve sikolta félelmében.

Ne nyögj, ne nyögj szelid galamb, hisz nem oly szokatlan neked a férfi kar, hogy viselése szenvedhetlen volna. Megszokta azt karsu derekad — szolt egy gyöngédtelen férfi hang — oly régen vágytalak már birni téged, s im most vágyam teljesül. Na na! de ne légy oly dacos, ne taszits el magadtól, hisz minél jobban húzódol tőlem, annál szorosabban öllelek kebelemre . . .

Az egekre uram király! — Bocsáss! . . . Mit művelsz! — esenge fuldokolva a lányka, s mig magát kiszabadítani törekvék a vas karok közöl, keblének verése piruló arcába szökteté vérét . . .

Nem bocsátlak oly könnyen, bár mint vergődöl! Lásd hasztalan is kísérled megszabadítani magad. Mire az ember hónapokig vár, ha egyszer birtokába jut, nem oly könnyen szokott megválni tőle. Mit nem adtam volna egy tanutlan óráért, hogy neked elmondjam; miként: a bitor és trón is irt hagy keblemben, ha téged nem bírhatlak . . . Oh légy enyim szép leány, s arannyal halmozom el lépteid nyomát, légy enyim, oltsd el vágyodó lelkem kinzó szomjait.

Hagyj el uram király! — Ne kényszerits, hogy megvetni tanuljalak.

Ne légy oly kegyetlen legszebb virágom. Ne hadd, oh ne hadd elszaladni a kedvező pillanatot . . . Jer simulj kebelemre, s a hányat ver szived keble, annyi arannyal jutalmazom türelmedet . . .

Ismétlem király — szolt önérettől lángoló arccal a lányka — távozzál s ne kényszerits a végsőkre . . . mert

hidd meg nem találok semmit elég célszerűtlennek, elhagyottságom védelmére . . .

Tudom ki miatt e hidegség irányomban . . . De meglehetsz győződve, hogy ha engem át nem ölel hó karod, ifjadon sem fog nyugodhatni soha; ha engem nem édesit meg ajkad méz lehellete, Akost sem ez életben, mert eddig öreim kezében fogva van, s a kémre halál a pályabér . . . Hanem tőled egyetlen nyájas szó, egyetlen boldogító kéj, s ő szabad . . . Jer velem . . . Ne fáraszd magad szép gyermek, mondj egy igen szót.

Mondok sötét nehéz átkot fejedre, aljas szemtelen!

Ej de mit alkuszom én veled, szelid galamb! Teszek, cselekszem s nem könyörgök többé, — mond a király sértett büszkeség kifejezésével, s a vergődő leánykát szoroson magához karolva, mosolygva vonult hátrafelé . . .

Az isten legyen könyörülő lelkemnek — szolt lankadva a leány s hirtelen végkétségbeesés kettőtette erővel ránta ki a király övéből annak törét.

Mit akarsz? — kiálta Péter megrémülve.

Érényem megmentésére fogom használni e vasat, s ha gyöngébb leszek, mint hogy ezt tehessem, önkeblembem mártom.

Kár lesz — szolt a király, szép vagy s fiatal . . .

Van még egy mód — rebege a lányka — mit eddig szándékosan halaszték . . .

Atyám segits, — kiállta ekkor mint kétségbeesett, s az erős csengő hang harsányan verődék vissza az éj csendében.

A lányka maga is megborzadt a hangtól, oly kétségbeejtő volt az, s önkénytelen szégyenpir borula arcaira, midön elgondolá, hogy a világ, az emberek megjegyzéseinek, találgatásainak tette ki magát kétes helyzetében . . .

De másként nem tehetett . . .

A király mint szobor mozdulatlanul állott . . .

Kéjvágy, érzékiség elvevék éberségét; nem gondolt semmire, csak a leányka bájai foglalák el . . . Fáklyás lovasainak intései, s figyelmeztetései rázhaták csak fel . . .

(Folytatatik.)

Heti szemle.

— Zágrábban a pár holnap előtt bezáratott „Citaonica Zagrebacka“ című egylet, felsőbb helyre történt fellebbezés következtében ismét megnyitattott.

— Magyar irományok egy horvát parasztnál. Varasdól első posta Ujmajor — Novimárhof — ettől jobbra mintegy félórányira fekszik Magyarova falucska. Nem messze a hegyek között fekszenek Grebengrád nagy kiterjedésű romjai. Itt székel valaha a történelmünkben híres Gereben család. Ezen családnak kulcsárai valának az említett parasztnak ősei s máinap is Klukoric a család neve. A lelkész urtól hallám, hogy birtokában egy nyaláb magyar iromány van, de csak magam menvén hozzá, gyanus szemmel fogadott és a legdrágább kincs gyanánt őrzött irományokat nem akará mutatni. — Még van Varasdon magyar ember, de tán a sok toplici magyar fürdővendégek közt fog talán valaki találatni, ki, hogy nyom nélkül el ne vesszenek, ezen irományok legalább hű másolatát fogja történelmi tárunk számára megszerezni. A lelkész ur bizonyosan legszívesebben segédkezet nyujtand e vállalatra. Átalán érdekes lenne egész Horvátországot e tekintetben beutazni, mert a sok magyar nevű családnál, s azon valódi testvéri egyetértésnél fogva, mely e két nemzet közt századokon át létezett,

nincsen kétség, hogy történelmünkre nézve a legérdekesebb kincseket föl lehetne fedezni, ha csak például a Draskovics grófok (az özvegy grófné Batthyány ivadék) levéltárát kutathatnók, mit a zágrábi országuton fekvő és Biszági várban székelő grófné ő méltósága, mint igen művelt, nyelvünkön beszélő és vendégszerető urhölgy bizonyosan megengedne.

V. U.

— Egerben is magyar lap van készülöben „Egri Értesítő“ cím alatt, melynek Monte-degoi Albert Ferenc lenne szerkesztője.

— Szabadka város az utolsó hivatalos nemzetiségi összeírás szerint 29000 egynehány száz magyarszámlált. Mint értésünkre esett, — mondja a P. H. — bizonyos helyen önkényleg 19,000-ot törültek ki e számból. Ez ugyan hatalmas tollvonás volt, mely annyi magyart megsemmisített, — de hát azért cskugyan nem léteznek ezek többé!?

— Khern Ede „Háromszék“ című naptára 1861-ik évre megjelent igen szép kiállítással és érdekes tartalommal. Egy példány ára 1 ft. 25 kr. A mű szerkesztőségünkben is megszerezhető.

— Szinte valamennyi hazai lap közölte azon hirt, hogy Conrad, volt pesti polgármester, nagy uradalmat vett magának, mintegy 3 mérföldnyire Gráctól.

— Az „Anker“ című bécsi biztosító társaság, a Neueste Nachrichten által, hosszabb ideig naponkint szolított fel, hogy bizonyos hat pontra adjon felvilágosító feleletet. — A nevezett biztosító társaság azonban mai napig sem tartá szükségesnek, hogy a közönségnek azon milliommokról nyilvánosan számoljon, melyeket bevett.

— A Sárospataki Füzetek kiadói: Erdélyi János, Hegedüs László, és szerkesztői: Antalfi János, Árvai József, az olvasó közönségnek tisztelettel jelentik, hogy ezen protestáns tudományos folyóirat negyedik évfolyamából (1860. jan.—dec.) teljes számú példányokkal még folyvást szolgálhatnak. Különösen emlékeztetik az alakult, vagy alakulandó egyházmegyei könyvtárakat, s kéri az egyházi testületek, iskolák, más tudományos intézetek igazgatóságait és olvasó egyleteket, hogy megrendeléseikkel fedezvén az ö kiadásait, biztosítsák az egyház és tudomány részére az általok folytonosan előszedhető s közölhető adatokat, kutföket, ismereteket.

A Sárospataki Füzetek ez évi folyamára postán hat, helyből elvitte öt új forintjával, félévre ez összegek felével, előfizethetni: Sárospatakon a szerkesztőségnél. Kapható, egy évi folyam hat új forintért, Pesten: Ráth Mór, Osterlamm Károly, Debrecenben: Telegdi Lajos, Pápán: Szkolnik, Kolosvárt: Demjén László könyvkereskedésében.

— Lugoson f. hó 23-án bizonyos B. George, ki mult évi jul. 15-én Pozsgóban elkövetett rablásnak részese volt, kötélt általi halálra ítéltetett. Ez Lugoson két év óta már a 17-ik halálos ítélet.

— A közelebb lefolyt napok igen végzetteljesek voltak a hirlapi irodalomra; ugyanis a Neueste Nachrichten 233, a Wanderer 293, a Sz. Híradó 67, M. Sajtó 191, P. Napló 186, az Ost D. Post aug. 21-ki, a Volksfreund aug. 22-ki, valamint a Fortschritt több számai egymásután hatóságilag lefoglaltattak. A rendes időben ki nem adathattak a Pesti Hírnök 133, a Györi Közlöny 66, a M. Sajtó 189. számai.

— Beküldetett szerkesztőségünkhöz: Multunk hölgyei. Regényes krónika, írta Remella Gusztáv. I. kötet. Tartalma: Az első magyar menyecske. Nász és tor. Emeső álma. Az ősi szerződés. A honkeresők. A honfoglalás. A pogány fejedelmek. Az utolsó fejedelem. Az első király. A mint leszállt a fényes nap. Az éjszaki hölgyek. Ha isten velünk, ki ellenünk. — Úgy látszik, hogy ezen regényes

krónika több kötetre fog terjedni, miután az első kötet csak I. Béla királyig terjed. Ohajtjuk, hogy tisztelt hölgyeink megkedveleni tanulják e műből hazánk történetét, melyre annál inkább irányozzuk az olvasók figyelmét, minél meglepőbb, hogy Temesvárról egyetlen honleány sem rendelte meg a könyvet. Az első kötetet gróf Széchenyi Istvánné arcképe díszesíti. — Beküldetett tovább: Tulipiros bokréta; humoros költemények, írta Rákosi László. — Iskolai Tudositvány a lévai kis gymnasiumról, melyben Hutter Antal igazgató, igen lelkes cikket irt „Honszeretet s honvágy lélektani szempontból“ cím alatt. — „A Bakony“ terményrajzi és régészeti vázlat, írta Dr. Rómer Flóris, györi főgymnasiumi tanár. E nagybecsű munkáról alkalmilag többet.

— Utólagosan halljuk, hogy a Debrecenben f. hó 9-én tartott h. h. kerületi gyűlésnek azon szép felebaráti mellékhatása is volt, hogy a pezsgőre tervezett 5 ftos társas ebéd 3 ftosra redukáltatván, a felesleg pénz a horvát szükölködőknek fog átküldetni. Mindenesetre szép példával ment is elő az úgy népszerű mint szellem és intelgentia tekintetében vezérszerepet vivő Tiszántúli kerület, mit másutt is lehetne követni.

— F. hó 22. és következő napjain tartatott Győrött az á. h. kerületi gyűlés, nagy lelkesedéssel és díszszel, először ujra ft. Haubner Máté, az ősz főpap vezérlete alatt, mely alkalmmal az alig pár ezernyi, de lelkes község tagjai, mind az esperességi és községi küldötteket maguk közt elszállásolták, de a diszbedet is saját költségükön állíták ki, melynek szellemdus felkészöntései is Győr jó hírének csak új becsületére váltak.

— Magán közleményből értesülünk arról is, hogy a lelkes Tisza Kálmán ur a nemzeti nyelv és érdekek buzgó képviselőjét, a „Debreceni Közlöny“ pártfogásáról oly módon győzte meg, hogy fennállhatását biztosítani sziveskedett. — Több ily lelkes pártfogót főuraink közül, s az irodalom kíváló lendületet fog nyerni.

— Kényszerű nyilatkozat. Az átalakított „Nép Ujsága“ 2. 3. és 4-ik számaiban, „Krassói magyarok“ cím alatt egy történeti beszély közöltetik az én nevem alatt: igaz hogy én egy ily című népszerűt Magyar Mihály urnak mint akkori tulajdonos és ideiglenes szerkesztőnek ez év elején küldöttem, de mivel a lapban az ő vezetése alatt meg nem jelent, azt tőle egy magánlevélben visszakértem, azonban úgy látom, későn. Az érintett beszély címe alatt egy oly érthetlen halmaz jelent meg az említett számokban, mit magamnak sehogy sem ismerhetek el, mert oly cikkel a t. közönség előtt megjelenni szégyenlenék, annál inkább, mint hogy 14 év óta közöltt egyes dolgozataimért magamat szégyenelni nem volt okom.

Én azt hiszem, hogy egy szerkesztőnek joga van a rendelkezése alatti dolgozatokat közölni, vagy nem, de azok iveit sorokra és pedig érthetlenül és elferdítve torzítani, soha: és mivel ily visszaélések megtorlására a sajtótörvényben cikk nincs, csak e nyilvános óvással őrizhetem meg becsületek a könnyelmű firkászok gyanujától, mely óvástomat, hiszem minden az írói becsületet védő lapok tisztelt szerkesztői közölni fognak.

Temesvárott, ny. rutó 22-én 1860.

Ötevényi.

Temesvári újdonságok.

— Brassoványi Péter, helybeli gyakorló orvos, a nemzeti muzeumnak egy szép olajfestményvel kedveskedett. E kép, mely néhai Csajághy Sándor csanádi püspök hagyományából vétetett, IX. Pius pápát ábrázolja, és jeles hazánkfia Haan Antal Romábani tartozkodásakor festetett 1857-ben. A kép fölött szép faragványban a pápai discimer látható.

Ez, a kép nagysága, a festés jelessége, valamint ama körülmény, hogy IX. Pius azon pápák közé tartozik, kikről névükön és uralkodási idejükön felül a történetnek még több mondani valója is lesz, e képet nyilvános képtárba valóvá minősítik.

* A temesvári főgymnasium 1859/60. évi tanfolyamából következő statisztikai adatokat tartjuk érdekeseknek közleni: Tanító számszerint 12 volt, közte két világi. Előadási nyelvről a németet szolgált. A nyolc osztályban összesen 450 tanítvány volt, kik közül nemzetiségükre nézve 178 német (?), 82 magyar, 105 szerb, 42 román, 7 szláv, 3 olasz, 32 zsidó. Vallásukra nézve 263 rom. katolikus, 4 g. egyesült, 145 g. n. e., 4 ágost. 2 reform. 32 zsidó. Ezen főgymnasium a kegyesrendiek nyilvános tanintézeté. A költségek egy kegyes alapítványból, valamint Temesvár városának és a kegyesrendieknek adományából fedeztetnek. Valamennyi rendes tanár a kegyesrendiek szerzetéből való; van azonban két melléktanár is, t. i. két gör. n. egyesült vallásoktató, és két az álladalom által fizetett világi tanító, egyik a szerb, másik a román nyelv előadására. Tandíj az első félévben 1669 ft. 50 kr., a második félévben 1598 ft. 10 kr. begyűlt. A felvételi díj 249 ft. 90 krt. jövedelmezett. A rendes tantárgyakon kívül a szokásos honi nyelvek, t. i. a magyar, szerb, és román nyelv előadására hetenkint két óra volt szánva, és pedig az első, két rendes tanító, a másik kettő két mellék tanár által. A magyar nyelvet tanulta 125, a szerbet 73, a román 34 tanítvány. Nem kötelezett tantárgy volt a francia nyelv, 31 tanítvánnyal, az olasz nyelv, 6 tanítvánnyal, az öszhangzatos ének 50 tanítvánnyal, és a testgyakorlás 51 tanítvánnyal.

— A kereskedői testület az october elejével megnyitandó vasárnapi kereskedői iskola tanítójául Wiesner Ferencet választá meg, Hampel pesti intézetének egyik tanítóját.

* Preyer János, néhai polgármesterünk egy „Han-

nibal“ című szomorú játékot fejezett be; nem különben néhány terjedelmesebb hőskölteményt, melyek tárgya a magyar történetből van véve.

— Megjelent Glögglnél Bécsben: „A Bánságból“ című francia négyes; zongorára szerzé Miletz Kálmán.

* A legközelebb beköszönő színházi téli idényre következő személyzet van szerződötve: Az operához: Pukner k. a. drámai és colorat. énekesnő (azelőtt Mannheimban); Moserné, drámai énekesnő (azelőtt Lembergben); Harry-Meier k. a., fiatal color. énekesnő. Trausil ur, első hősi és játéktenor. Telek ur, lyrai tenor. Reichmann ur, mélyhang. Moser és Nedelkovic ur, bariton énekesek. A színjátékhoz: Zenero kisasszony, illemhölgy. Sonnleithner kisasszony, bohó öreg szerepekre. Sachsne, torzított szerepekre. Tomanek kisasszony, első, Ribits kisasszony, második szerelmes. Blaselné, fiatal szerelm. Paulmann k. a. népénekesnő. Sachs k. a., komorna. Strampfer, első hős. Lazzer, első szerelmes. Steiner, és Blum, fiatal természetlegény. Rosauer, jellem szereplő. Wieninger, atya. Blasel, komikus. Rudolf, második komikus. — A havi költségek 3620 forintra mennek.

Szerkesztői távirtda.

Lugos: Nagy Zoltán. A Bánságnak mondott hazafias bucsuversezeteért, fogadja meleg köszönetünket; de reményljük, hogy a „szivárványhid“ köztünk is fogja az összeköttetést fenntartani.

Arad: F. G. Az oly régóta várva várt beköszöntő cikkéhez, még mindig nem lehetett szerencsénk.

Lugos: Sz. B. A kérdéses levél kezünkhöz érkezett, feladása utáni negyedik napján. A közlötökből az eszmét használhatjuk, a formát nem.

Brassó: Kh. E. Az ígért küldeményt még nem kaptuk Lipscehből.

A lugosi, buziási, magyar szt. mártóni leveleket a következő számban fogjuk közölni, „A Bánság népei“ cikksorozat folytatását vettük.

Gmunden: P. J. Az igen becses küldemény sok tekintetből örömről szolgált. Legjobb tehetségünk szerint fogjuk használni.

Debrecen: K. N. B. Megtisztelő felhívásának jelen alkalommal legjobb akaratumk mellett sem felelhetünk meg.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

HIRDETÉSEK.

Az első magyar általános biztosító-társaság Pesten, közelebb megkezdte a biztosítást az ember életére is,

ennél fogva elvállalja:

I. A biztosított halála után fizetendő tőkék és nyugdíjak biztosítását. (I. program.)

II. A biztosított életében fizetendő kiházasítási tőkék, elhalasztott évjáradékok (nyugdíjak) és közvetlen évjáradékok biztosítását. (II. program.)

Ily biztosítások iránti bevallásokat elfogad az alólírt főügynökség s a felek minden kérdésére teljes készséggel és ingyen nyújt felvilágosítást.

Bevallási minták a főügynökség irodájában, valamint BABUSNIK A., GRÜNBAUM M., s MAYER & SAILER uraknál is ingyen kaphatók.

Temesvár értelmes lakossága, mely ismeri az életbiztosítás üdvösségét s meggyőződhetik a hazai társaság díjainak előnyössége és feltételének loyaltása felől hisszük, hogy e téren is bizodalommal, részvétellel forduland a hazai intézethez.

A biztosítottak halála esetében fizetendő „100 forint“ tőke biztosításának díja: a (nyereménybeni részesüléssel.)

A biztosított koréve beléptekor	Évi díja a 85 korévig.	A biztosított koréve beléptekor	Évi díja a 85 korévig.
25 év	1 ft. 94 kr.	45 év	3 ft. 59 kr.
30 „	2 „ 22 „	50 „	4 „ 31 „
35 „	2 „ 54 „	60 „	7 „ — „
40 „	2 „ 99 „		

A biztosított öszveg a családnak kifizettetik, történéjk a biztosított halála bár mikor. Igy ha a biztosított az első befizetés után halna is meg, a biztosított tőke hiánytalanul és készpénzben fizettetik ki, s a biztosított fél, ha a kötvény 3 évig már érvényben állott, a társaság nyereményében is részesül, mely nyereményrész vagy az évi díj csökkentésére vagy az eredetileg biztosított tőke növesztésére fordíthatatik. Temesvárott, augusztusban 1860.

Az első magyar általános biztosító társaság temesvári főügynöksége.

Bandl testvérek.